

TRƯỜNG THPT CHUYÊN NGUYỄN TRÃI
ĐỀ THI THỬ ĐẠI HỌC LẦN III - NĂM 2013
MÔN: NGỮ VĂN; KHỐI D
Thời gian làm bài: 180 phút, không kể thời gian phát đề

Câu 1. (2,0 điểm):

Trình bày ngắn gọn về xuất xứ và đặc sắc nghệ thuật trong chương *Đất Nước* (trích trường ca *Mặt đường khát vọng*) của Nguyễn Khoa Điềm.

Câu 2. (3,0 điểm)

Công nghệ thông tin đã đem đến cho thế giới một sự thay đổi lớn lao, nhưng nó cũng đang lấn lướt sự tương tác giữa con người.

Hãy viết một bài văn ngắn trình bày suy nghĩ của anh (chị) về ý kiến trên.

Câu 3. (5,0 điểm)

Cảm nhận của anh (chị) về bi kịch của nhân vật Hồn Trương Ba trong cảnh 7 (đoạn trích sách giáo khoa - Ngữ văn lớp 12) trích vở kịch *Hồn Trương Ba, da hàng thịt* (Lưu Quang Vũ).

===== Hết =====

ĐÁP ÁN-THANG ĐIỂM
ĐỀ THI THỬ ĐẠI HỌC LẦN III-NĂM 2013
MÔN: NGỮ VĂN; KHỐI D
(Đáp án-Thang điểm có 04 trang)

Câu 1. (2,0 điểm):

Trình bày ngắn gọn về xuất xứ và đặc điểm nghệ thuật trong chương *Đất Nước* (trích trường ca *Mặt đường khát vọng*) của Nguyễn Khoa Điềm

1. Trình bày ngắn gọn xuất xứ (1,0 điểm)

Đất Nước là chương V, trích trong trường ca *Mặt đường khát vọng* của Nguyễn Khoa Điềm được sáng tác vào năm 1971 ở chiến trường Bình Trị Thiên, in lần đầu năm 1974, viết về sự thức tỉnh của tuổi trẻ đô thị vùng tạm chiếm miền Nam về non sông đất nước, về sứ mệnh của thế hệ mình, xuống đường đấu tranh hòa nhập với cuộc chiến đấu chống đế quốc Mỹ xâm lược.

2. Đặc điểm nghệ thuật khái quát (1,0 điểm)

Mượn lời trò chuyện tâm tình của một chàng trai với người con gái yêu thương, kết cấu của đoạn trích có vẻ phóng túng tự do nhưng từ trong chiều sâu của thi tứ và cảm xúc vẫn bộc lộ một hệ thống lập luận chặt chẽ trong một hình thức thơ trữ tình-chính luận rõ nét; từng phần đều bám rất chắc vào tư tưởng chủ đạo của tác phẩm. Đó là tư tưởng: *Đất Nước* của Nhân dân. Nhưng tư tưởng này không phát biểu một cách khô khan, trừu tượng mà bằng những hình ảnh thơ gợi cảm đầy chất liệu dân gian, cảm xúc thơ sôi nổi, thiết tha, sâu lắng...

Câu 2. (3,0 điểm)

Công nghệ thông tin đã đem đến cho thế giới một sự thay đổi lớn lao, nhưng nó cũng đang lấn lướt sự tương tác giữa con người.

Hãy viết một bài văn ngắn trình bày suy nghĩ của anh (chị) về ý kiến trên

1. Giải thích (0,5 điểm)

- *Công nghệ thông tin* là tập hợp các phương pháp khoa học, các phương tiện và công cụ kỹ thuật hiện đại- chủ yếu là kỹ thuật máy tính và viễn thông.

- Về nội dung: đề cập đến tính hai mặt công nghệ thông tin; và cảnh báo về hiện tượng công nghệ thông tin đang dần làm mất đi sự trao đổi tình cảm, sự giao tiếp trực tiếp của con người với nhau.

2. Bàn luận về ý kiến (2 điểm)

- *Công nghệ thông tin đã đem đến cho thế giới một sự thay đổi lớn lao* (1,0 điểm)

+ Nhờ có công nghệ thông tin mà con người có thể làm được những điều trước đó không thể: xóa nhòa khoảng cách không gian; truy cập thông tin nhanh chóng, cập nhật, tiết kiệm thời gian, tiền bạc,...

+ Nhờ có công nghệ thông tin mà con người có thể không cần có người phiên dịch mà chỉ cần có một chiếc điện thoại thông minh là có thể hiểu được 9 ngôn ngữ khác nhau, có thể khám bệnh qua giọng nói, không cần có từ điển bách khoa toàn thư dày cộp vẫn có thể tra cứu thông tin nhanh và chính xác,...

+ *Công nghệ thông tin đang lấn lướt sự tương tác giữa con người* (1,0 điểm)

+ Vì có công nghệ thông tin mà con người ngại gặp nhau, trao đổi trực tiếp với nhau. Con người thích lên mạng tán gẫu với bạn bè hơn là nói chuyện trực tiếp; trong gia đình hay công sở, lớp học,... thích nhắn tin hơn là trao đổi trực diện; con người thích trốn vào thế giới ảo,...

Dẫn chứng: Cả nhóm bạn hẹn nhau ra quán cà phê, mặc dù cùng ngồi một bàn, nhưng ai nấy đều chú ý vào điện thoại, máy tính bảng chứ không hề trò chuyện. Anhtxanh từng cảnh báo: “ *Tôi sợ rằng trong tương lai công nghệ sẽ lấn lướt sự tương tác của con người. Thế giới lúc đó chỉ toàn những người ngu dốt*”

+ Nguyên nhân: Do công nghệ thông tin quá hấp dẫn, nhiều chức năng ứng dụng rất tiện lợi,... Mặt khác con người không lường trước được sự nguy hại của nó: đánh mất mình ở thế giới ảo, say mê chơi các trò chơi đến suy kiệt sức khỏe, thậm chí bị chết vì kiệt sức...

3. Bài học nhận thức và hành động (0,5 điểm)

- Cần có nhận thức đúng đắn về tiện ích của công nghệ thông tin và lường trước những hậu quả của việc quá mê muội, lệ thuộc vào nó để có thái độ và cách sử dụng phù hợp.

- Hãy giành nhiều thời gian hơn cho việc gặp gỡ bạn bè, quan tâm hơn tới gia đình, đồng nghiệp.... Hãy nói trực tiếp “ Chúc mừng sinh nhật” với bạn thay vì lên Facebook gõ “Happy Birthday”; sự tương tác nhờ công nghệ không bao giờ thay thế cho sự trao đổi trực tiếp...

Câu 3. (5,0 điểm)

Cảm nhận của anh (chị) về bi kịch của nhân vật Hồn Trương Ba trong cảnh 7 (đoạn trích sách giáo khoa- Ngữ văn lớp 12) của vở kịch *Hồn Trương Ba, da hàng thịt* (Lưu Quang Vũ).

1. Vài nét về tác giả, tác phẩm, nhân vật :(0,5 điểm)

- Lưu Quang Vũ là một tài năng đa dạng: làm thơ, sáng tác văn xuôi, vẽ tranh và soạn kịch. Kịch là phần đóng góp đặc sắc nhất của ông. Ông không chỉ trở thành một hiện tượng đặc biệt của sân khấu kịch trường thập kỉ tám mươi của thế kỉ XX mà còn được coi là một trong những nhà soạn kịch tài năng nhất của nền văn học nghệ thuật hiện đại Việt Nam.

- *Hồn Trương Ba, da hàng thịt* là vở kịch gây nhiều tiếng vang trong và ngoài nước. Vở kịch đã nêu lên bi kịch của nhân vật Hồn Trương Ba khi phải sống trong cảnh “hồn nọ xác kia”

Bi kịch của nhân vật Hồn Trương Ba (4 điểm)

a. Khái quát (0,5 điểm)

Hồn Trương Ba là một hình tượng nghệ thuật đặc sắc của Lưu Quang Vũ, là một sáng tạo so với cốt truyện dân gian. Trong truyện dân gian khi Hồn Trương Ba sống nhờ thân xác anh hàng thịt vẫn là Trương Ba trọn vẹn, sống hạnh phúc cùng gia đình; vì truyện dân gian linh hồn quyết định tất cả. Lưu Quang Vũ khai thác tình huống kịch bắt đầu từ chỗ kết thúc của tích truyện dân gian. Trong kịch của Lưu Quang Vũ, Hồn Trương Ba mang nỗi đau phải sống trong nghịch cảnh, sống nhờ thân xác anh hàng thịt thô lỗ, phàm tục khiến tâm hồn thanh cao, nhân hậu bị tha hóa, gây nên đau khổ cho bản thân, gia đình, bạn bè... Tuy vậy Hồn Trương Ba không chấp nhận sự tha hóa ấy, vẫn đấu tranh vươn tới khát vọng sống “là mình”

b. Bi kịch bị tha hóa (qua cuộc đối thoại với xác anh hàng thịt) (1,0 điểm)

- Phân tích bi kịch (0,75 điểm)

+ Trương Ba vốn là người lao động, yêu thích công việc trồng cây, thích đánh cờ - một thú chơi thanh cao, trí tuệ. Do sai lầm của Nam Tào, ông đã bị chết một cách vô lí. Nhờ Đế Thích ông được sống lại nhưng phải “ngụ cư” trong thân xác anh hàng thịt.

Do phải sống nhờ, nên tính cách Hồn Trương Ba đã dần dần thay đổi: Đã từng run rẩy khi đứng cạnh vợ anh hàng thịt, đã xao xuyến trước những món tiết canh, cổ hũ, khâu đuôi,...thích uống rượu, nước cờ không còn thanh cao, khoáng hoạt. Ý thức được điều đó, linh hồn Trương Ba dằn vặt đau khổ và quyết định chống lại bằng cách tách ra khỏi xã hàng thịt để tồn tại độc lập, không lệ thuộc vào thể xác mà không làm thế nào thoát ra được.

+ Linh hồn trong sạch của Trương Ba trước kia giờ bị xác anh hàng thịt điều khiển, sai khiến, Ý thức được điều đó nên Hồn muốn tách ra khỏi xác anh hàng thịt nhưng thâm thía nghịch cảnh đang phải sống nhờ nên đành chấp nhận nhập trở vào xác trong tuyệt vọng.

- Ý nghĩa (0,25 điểm)

Đây thực chất là sự đấu tranh trong một con người, giữa ước mơ tinh thần cao đẹp với những ham muốn, bản năng tầm thường. Qua đó tác giả khẳng định chiến thắng chính mình, chiến thắng cái xấu, cái ác, cái giả dối trong con người mình là cuộc chiến vô cùng khó khăn. Nếu để cái giả dối, cái xấu, cái ác lấn lướt thì sẽ dần đánh mất những gì cao quý trong bản thân mình. Làm thế nào để bảo vệ và hoàn thiện nhân cách, bảo vệ những giá trị văn hóa, đạo đức của con người là một vấn đề lớn cần phải đặt ra và giải quyết.

c. Bi kịch không được thừa nhận (qua cuộc đối thoại với người thân) (1,0 điểm)

- Phân tích bi kịch (0,75 điểm)

Trong hình hài của anh hàng thịt và tâm tính đã thay đổi ít nhiều, những người thân nhận thấy Trương Ba không còn là người làm vườn, người chồng, người cha như xưa nữa. Quan hệ giữa những người thân và Hồn Trương Ba có những mối rạn nứt ngày càng lớn. Họ chỉ thấy một Trương Ba thờ ơ với nỗi niềm người khác (không biết cụ Tị ốm nặng, không biết cái Gái thương bạn đến ngần ngơ cả người, không biết vợ đau khổ như thế nào,...); một Trương Ba vụng về thô lỗ làm vỡ, làm hỏng những điều tốt đẹp (Làm gãy tiết chồi non, giẫm nát cây sâm quý mới ươm, làm hỏng cái diều của cụ Tị, tát con trai chảy cả máu mồm máu mũi,...); một Trương Ba ngày càng mất đi vẻ hồn hậu, tốt lành (Lời chị con dâu)

Hầu như không ai trong gia đình thừa nhận Trương Ba nữa: vợ bỏ đi, cháu gái đuôi, con dâu cũng thấy ông không còn như xưa,...

Trương Ba trở lại một mình với nỗi đau khổ, tuyệt vọng.

- Ý nghĩa: (0,25 điểm)

Cuộc đối thoại với người thân thực chất là sự nhìn nhận bản thân một cách nghiêm túc mà chí tình nhất. Nó là sự tự đánh giá về các mặt của chính bản thân. Bi kịch gia đình là nút nhấn cuối cùng trong chuỗi xung đột kịch. Gia đình là nơi trú ẩn cuối cùng, nơi cuối cùng con người có thể tìm thấy sự cảm thông chia sẻ, yêu thương sau những vấp ngã trên đường đời. Thế mà với Trương Ba bây giờ thì hầu như không còn ai trong gia đình cảm thông, sẻ chia... Đây chính là đỉnh điểm của xung đột kịch.

d. Bi kịch không được là chính mình (qua cuộc đối thoại với Đế Thích) (1,0 điểm)

- Phân tích bi kịch (0,75 điểm)

Trong cuộc đối thoại với Đế Thích, Hồn Trương Ba đã kiên quyết chối từ cảnh sống “ bên trong một đàn, bên ngoài một nẽo”, ông muốn được “là mình” một cách toàn vẹn. Mặc cho Đế Thích khuyên nhủ, đưa ra dẫn chứng từ trên trời cho đến dưới đất đều không ai được là mình toàn vẹn cả, nhưng Hồn Trương Ba vẫn không chấp nhận

cách sống nhờ, sống gửi. Với ông, sống mà không được là mình thì thà chết còn hơn. Điều này ông đã rút ra từ thực tế ba tháng ngụ cư trong xác anh hàng thịt. Hồn Trương Ba đã yêu cầu Đế Thích trả lại xác cho anh hàng thịt và hồn cu Tị cho bé còn mình thì chết hẳn.

- Ý nghĩa: (0,25 điểm)

Qua màn đối thoại, Lưu Quang Vũ đã gửi gắm những triết lí sâu sắc và thâm thúy:

+ Thứ nhất: con người là một thể thống nhất, hồn và xác phải hài hòa; không thể có một tâm hồn thanh cao trong một thân xác phàm tục, tội lỗi. Khi con người bị chi phối bởi những nhu cầu bản năng thì khó có thể giữ được sự thanh cao của tâm hồn.

+ Thứ hai: sống thực sự cho ra con người quả không dễ dàng, đơn giản. Khi sống nhờ, sống gửi, sống chấp vá, khi sống mà không được là mình thì cuộc sống ấy thật vô nghĩa, thậm chí day bi kịch..

e. Bi kịch được giải quyết (Màn kết): (0,5 điểm)

- Trương Ba ra đi với hy vọng mọi người sẽ nhớ đến mình đúng như Trương Ba ngày xưa với niềm tin sự sống vẫn tiếp diễn và những điều tốt đẹp đang nảy mầm sinh sôi, đơm hoa kết trái. Trương Ba đã ra đi, nhưng cái chết ấy lại là bắt đầu của sự bất tử của hình ảnh Trương Ba, lẽ sống cao đẹp của Trương Ba.

- Màn kết với chất thơ sâu lắng đã đem lại âm hưởng thanh thoát cho một bi kịch lạc quan; đồng thời truyền đến thông điệp: Sự bất tử của con người nằm trong ý nghĩa sự sống và sự hóa thân vào cuộc sống xung quanh ta chứ không phải ở độ dài thời gian; con người chỉ thực sự chết khi không tồn tại trong trái tim những người đang sống!

2. Đánh giá (0,5 điểm)

- Qua đoạn trích vở kịch *Hồn Trương Ba, da hàng thịt*, Lưu Quang Vũ muốn gửi tới người đọc, người xem thông điệp: Được sống làm người thật quý giá, nhưng được sống đúng là mình, sống trọn vẹn những giá trị mình vốn có và theo đuổi còn quý giá hơn. Sự sống chỉ thực sự có ý nghĩa khi con người được sống tự nhiên với sự hài hòa giữa thể xác và tâm hồn. Con người phải luôn biết đấu tranh với những nghịch cảnh, với chính bản thân, chống lại sự dung tục, để hoàn thiện nhân cách và vươn tới những giá trị cao đẹp.

- Cũng qua nhân vật này, tác giả còn muốn phê phán một số biểu hiện tiêu cực trong lối sống đương thời: sống gửi, sống nhờ, sống coi trọng vật chất mà coi nhẹ tinh thần, con người đang có nguy cơ tha hóa bởi danh và lợi.

*** Lưu ý chung:** Thí sinh có thể làm bài theo những cách khác nhau, những dẫn chứng khác nhau, khác với gợi ý trong đáp án (đối với câu 2) nhưng phải đảm bảo những yêu cầu về kiến thức. Đáp án chỉ là những ý cơ bản thí sinh cần đáp ứng; việc cho điểm cần linh hoạt để khuyến khích những học sinh khá, giỏi.

-Hết-

Người ra đề và soạn đáp án, biểu điểm: Đỗ Thị Thìn

